

**Міністерство освіти і науки України
Білоцерківський національний аграрний університет
Словацький сільськогосподарський університет, м. Нітра
ДУ «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»
Білоцерківський технологічно-економічний коледж
Козелецький коледж ветеринарної медицини
Компаніївський коледж ветеринарної медицини
Золотоніський коледж ветеринарної медицини
Олександрійський коледж
Бобринецький коледж ім. В. Порика
Тулчинський коледж ветеринарної медицини
Маслівський аграрний коледж ім. П.Х. Гаркавого**

**Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції**

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні технології в агрономії, агрохімії та екології.
Землеустрій та кадастри в сучасних умовах:
проблеми та вирішення**

31 жовтня 2019 року

**Біла Церква
2019**

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., академік НААН, д-р екон. наук, ректор університету, голова оргкомітету.

Варченко О.М., д-р екон. наук, професор, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету.

Новак В.П., д-р біол. наук, професор, перший проректор.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності.

Іщенко Т.Д., канд. пед. наук, директор ДУ "НМЦ вищої та фахової передвищої освіти".

Ровни П., професор, Словацький сільськогосподарський університет, м. Нітра.

Хахула В.С., канд. с.-г. наук, доцент, декан агробіотехнологічного факультету.

Панченко Т.В., канд. с.-г. наук, доцент, координатор НТТМ агробіотехнологічного факультету.

Вовкотруб Н.В., канд. вет. наук, доцент, начальник редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Качан Л.М., канд. с.-г. наук, доцент, завідувача відділу аспірантури та докторантури.

Царенко Т.М., канд. вет. наук, доцент, начальник відділу наукової та інноваційної діяльності.

Зубченко В.В., канд. екон. наук, начальник навчально-методичного відділу моніторингу якості освіти та виховної роботи.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, доцент, координатор НТТМ університету.

«Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту». Інноваційні технології в агрономії, агрохімії та екології. Землеустрій та кадастри у сучасних умовах: проблеми та вирішення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 31 жовтня 2019 року. Біла Церква, 2019. 71 с.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/>

1. Юхневич М.И., Наумова Г.В., Хринович А.А. и др. Влияние биологически активных препаратов мальтамин и гидругумат на продуктивность и качественные показатели картофеля // Картофелеводство: Науч. тр. // БелНИИКХ. Минск, 2015. Вып. 10. С. 242-248.

УДК: 633.34:631.547.1:(631.53.04+631.436)

ПОЛЩУК М.І., канд. с.-г. наук

Вінницький національний аграрний університет

ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРТІВ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ СОРТУ, СПОСОБІВ СІВБИ ТА ДЕСИКАЦІЇ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ПРАВОБЕРЕЖНОГО

Встановленні закономірностей проходження процесів росту і розвитку, формування продуктивності нових ультраранніх і ранньостиглих сортів сої залежно від елементів технології вирощування. За результатами досліджень удосконалено окремі елементи технології вирощування сої, що забезпечують одержання 2,80-3,21 т/га насіння, збору сирого протеїну на рівні 1,09-1,31 т/га і умовно чистого доходу 13266-18715 грн./га.

Ключові слова: соя, сорт, способи сівби, передзбиральна десикація, листкова поверхня, фотосинтетичний потенціал, симбіотичний потенціал, урожайність, якість.

Останніми роками слід відзначити зростаючу зацікавленість у вирощуванні сої в Україні, а також явну тенденцію до збільшення площ її посівів [2]. Так, якщо у 1999 р. посівна площа сої становила 49,2 тис. га, то вже 2011р. – 1124, у 2013 – 1356 тис. га у 2015 році досягла 2020 тис. га [1, 2]. Однак, при цьому слід констатувати досить низький рівень врожайності сої, коли реалізація генетичного потенціалу продуктивності її сучасних сортів у виробничих умовах становить 50 % і менше. Причина цього насамперед – у порушенні товаровиробниками технологічного процесу вирощування культури та відсутність чітких науково-обґрунтованих рекомендацій з технології вирощування [3,4].

Мета роботи полягає у встановленні особливостей формування продуктивності ультраранніх і ранньостиглих сортів сої, визначення оптимального та економічно обґрунтованого способу сівби, ефективності проведення передзбиральної десикації для удосконалення технології її вирощування в умовах дослідного поля Вінницького національного аграрного університету.

Дослідження проводилися на протязі 2018–2019 років. Ґрунтовий покрив дослідних полів ВНАУ в с. Агрономічне Вінницького району представлений сірими опідзоленими ґрунтами. Погодні умови Лісостепу Правобережного відрізнялися на протязі років досліджень від середньобагаторічних даних, але були цілком придатними для вирощування сортів сої. Технологія вирощування сортів сої була загальноприйнятою для зони вирощування.

Найбільша висота рослин відмічена у фазу наливу насіння у ранньостиглих сортів КиВін і Монада (96,3 см і 95,0 см), за звичайного рядкового способу сівби. Також звичайний рядковий спосіб сівби сприяв збільшенню висоти кріплення нижнього бобу усіх сортів на 6,5-10,4 см, що сприяло зниженню втрат урожаю при збиранні.

Звичайний рядковий спосіб сівби забезпечив найкращі умови для росту, розвитку та збереження у посіві найбільшої кількості рослин (на 0,4-1,0% більше) на час повної стиглості, що є передумовою формування високих врожаїв насіння.

Максимальну масу рослин (62,2-48,2 г/рослину) і вегетативну масу з одиниці площі (41,60-30,00 т/га) було сформовано у фазу наливу насіння ранньостиглим сортом КиВін. За звичайного рядкового способу відмічено позитивний вплив на наростання вегетативної маси усіх сортів, як з однієї рослини, так і з одиниці площі. Приріст становив відповідно – 7,0-14,0 г/рослину і 5,62-11,60 т/га.

Найкращі умови для формування максимальної площі листкової поверхні і листкового

індексу усіх сортів, створюються за звичайного рядкового способу сівби. Найбільші значення даних показників зафіксовано у фазу наливу насіння, коли рослини в більшій мірі потребують продуктів фотосинтезу для їх накопичення у насінні. Найвищу площу листової поверхні (1140,1 см²/рослину) відмічено у ранньостиглого сорту КиВін.

Максимальний рівень фотосинтетичного потенціалу посівів сої формувалася у період формування бобів-наливу насіння. На варіантах з шириною міжрядь 15 см, протягом усього розвитку, даний показник зростав на 0,350-0,708 млн. м² діб/га відносно варіантів з широкорядним способом сівби (45 см). Найбільший фотосинтетичний потенціал мали посіви ранньостиглого сорту КиВін.

За звичайного рядкового способу сівби прослідковувалось зростання загальної кількості бульбочок порівняно з широкорядним. В ультраранніх сортів Аннушка, Легенда приріст відповідно становив 4,2; 2,6 шт./рослину і у ранньостиглого сорту КиВін – 4,4 шт./рослину.

Залежно від способу сівби показало, що кращими варіантами досліду для рослин сої є звичайний рядковий спосіб. Максимальну кількість фіксованого азоту (113,1 кг/га), відмічено у ранньостиглого сорту КиВін.

Найбільші показники елементів структури сої були сформовані за звичайного рядкового способу сівби, при цьому кількість бобів збільшувалась на 0,3-1,6 штук/рослину, кількість насінин у бобі – на 0,1-0,3 штук і маса 1000 насінин на 1,9-2,7 г. Передзбиральна десикація не впливала на кількість бобів на рослині (відхилення складало 0,1-0,2 штук/рослину і було в межах помилки), мала незначний позитивний вплив на кількість насінин у бобі (приріст склав 0,1 штуки) і негативний на масу 1000 насінин (була нижчою на 0,5-1,6 г). Найкращі показники елементів структури урожаю відмічено у ранньостиглого сорту КиВін.

Найвищий урожай насіння отримали при вирощуванні ранньостиглого сорту КиВін, 2,67 до 2,86 т/га. Також відмічено істотне збільшення врожайності насіння сої усіх сортів (на 0,31-0,53 т/га) за звичайного рядкового способу сівби порівняно до широкорядного. На варіантах із передзбиральною десикацією посівів досліджуваних сортів простежувалася тенденція до збільшення урожаю насіння на 0,03-0,19 т/га.

Встановлено, що у середньому за 2018-2019 рр. на варіантах, де проводили передзбиральну десикацію, вологість насіння була на рівні стандартної для зберігання і становила 12,7-14,0 %, а на варіантах без десикації, з вологістю насіння 17,2-18,8 % виникала необхідність у досушуванні.

Найбільш ефективним з економічної точки зору було вирощування сої, звичайним рядковим способом у поєднанні із передзбиральною десикацією, що сприяло зростанню умовно чистого доходу і рентабельності усіх сортів відповідно до 8002,3-14782,0 грн./га і 46,8 – 84,3 %. Ранньостиглий сорт КиВін забезпечив максимальний умовно чистий дохід та рівень рентабельності. Проведення передзбиральної десикації забезпечило найбільші прирости показника також у сорту КиВін.

З метою максимальної реалізації потенціалу сої вирощувати сорт ранньостиглої групи стиглості КиВін, який формує врожайність на рівні від 2,55 до 2,86 т/га, за технологією, що передбачає використання суцільного способу сівби з шириною міжрядь 15 см і передзбиральну десикацію посівів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Рекомендації з технологічного процесу виробництва середньоранньостиглих сортів науково-дослідного інституту сої. За ред. А. В. Пилипенка, В. Н. Тимченка, М. Б. Піскового, В. А. Сонця. Глобине: Науководослідний інститут сої, 2014. 3 с.
2. Системи сучасних інтенсивних технологій у рослинництві. С.М. Каленська, Л.М. Єрмакова, В.Д. Паламарчук, І.С. Поліщук, М.І. Поліщук. Вінниця, 2015. 440 с.
3. Сингх Г. Соя: биология. Производство, использование (ред) / Г. Сингх. Киев: Зерно, 2014. 656 с.
4. Шевніков М. Я. Якісні показники насіння сої залежно від впливу мінеральних і бактеріальних добрив. Вісн. Полтав. держ. аграр. акад. 2014. № 4. С. 25-29.

ЗМІСТ

Правдива Л.А., Ганженко О.М. Ефективність вирощування сорго цукрового як сировини для використання в харчовій та енергетичній промисловості	3
Горновська С.В. Необхідність застосування трихограми для захисту сільськогосподарських культур в Україні	5
Грабовський М.Б., Городецький О.С., Козак Л.А. Формування продуктивності кукурудзи на силос залежно від фону мінерального живлення.....	7
Грабовський М.Б., Німенко С.С. Перспективи вирощування сої за органічного виробництва	8
Остренко М.В., Панченко Т.В., Федорук Ю.В. Урожайність та її структура базової категорії насіння картоплі	10
Панченко Т.В., Панченко М.Т. Вміст легкогідролізованого азоту в ґрунті після збирання попередників пшениці озимої в Центральному Лісостепу України	12
Карпук Л.М., Козак Л.А., Єзерковська Л.В., Караульна В.М., Павліченко А.А. Вплив рідких органічних добрив на врожайність гречки за органічного землеробства	14
Сабадін В.Я. Вихідний матеріал для селекції ячменю ярого	15
Лозінський М.В., Устинова Г.Л. Особливості формування довжини колоса головного стебла сортами різних груп стиглості пшениці (<i>T. aestivum</i>) озимої.....	16
Сінельник О.О. Довжина колеоптилю у сортів пшениці м'якої озимої різних за висотою рослин	18
Сич З.Д., Кубрак С.М. Вирощування часнику озимого на сітках	19
Глеваський В.І., Куянов В.В. Умови реалізації потенціалу продуктивності гібридів цукрових буряків	21
Комарова Н.В., Зінченко Д.І. Екологічні та економічні проблеми від нелегального видобутку бурштину «Золота лихоманка північних регіонів України»	23
Камінецька О.В., Курдибан А.Л. Проблематика вирішення питань у проектах землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін	25
Прядка Т.М., Чаленко О.Р. Земельний менеджмент як основа управління територіями ..	27
Лозінська Т.П., Федорук Ю.В. Моніторинг хвороб листя пшениці ярої в умовах біостаціонару Білоцерківського НАУ	29
Примак І.Д., Панченко О.Б., Панченко І.А. Вплив систем удобрення сівозміни на продуктивність гірчиці білої на зелене добриво.	31
Пикало С.В., Юрченко Т.В., Харченко М.В. Оцінка посухостійкості сортів пшениці м'якої озимої на осмотичних розчинах з манітом.....	32
Макуха О.В. Вплив ширини міжряддя на біометричні показники сортів фенхеля звичайного при вирощуванні в умовах Півдня України.....	34
Трояновська О.М., Кожевнікова В.Л., Свірчевська О.О. Еколого-агрохімічна оцінка ґрунтів Ярмолинецького району.....	37
Безвіконний П.В., М'ялковський Р.О., Тарасюк В.А. Вплив строків сівби буряка столового на формування листкового апарату в умовах Правобережного Лісостепу України.....	38
Ясінецька І.А., Кушнірук Т.М., Додуріч В.В. Система використання та організації охорони земель історико-культурного призначення.....	40
Любич В.В. Формування врожаю різних сортів тритикале ярого за різних доз і строків внесення азотних добрив.....	42
Бахмат М.І., Сендецький І.В. Формування врожайності ріпаку озимого залежно від застосування регуляторів росту і норм висіву.....	44
Панчук В.І. Інновації обробітку ґрунту	45
Забарна Т.А. Формування ботанічного складу агрофітоценозу багаторічних бобових трав першого року життя.....	48
Шкатула Ю.М. Вплив гербіцидів та стимуляторів росту в технології вирощування квасолі.....	49
Поліщук І.С. Продуктивність сортів картоплі залежно від технологічних прийомів вирощування в умовах Лісостепу Правобережного.....	51
Поліщук М.І. Продуктивність сортів сої залежно від впливу сорту, способів сівби та десикації в умовах Лісостепу Правобережного.....	53

Гриник С.І. Продуктивність агроценозу пшениці ярої залежно від способу основного обробітку і системи удобрення в умовах Передкарпаття.	5
Барський Д.О. Особливості формування врожайності ячменю ярого залежно від норм живлення.....	4
Броннікова Л.Ф. Вплив системи удобрення на зміну кислотності темно-сірих лісових ґрунтів	4
Вотик В.О. Зернобобові рослини в системі сталого розвитку сільськогосподарських земель	4
Пелех Л.В. Вплив системи основного обробітку ґрунту на забур'яненість агрофітоценозу ячменю ярого	6
Гамалій І.П., Онучин Ф.В. Кадастрове агроландшафтне районування України: вимоги та зміст	6
Недашківська Т.М., Желізний С.В. Формування ринку земель в Україні.....	65
Недашківська Т.М., Маркович К.С. Експертна грошова оцінка земельної ділянки.....	66
Недашківська Т.М., Пустільник О.О. Оцінка функціонування режимоутворювальних об'єктів у сільськогосподарському землекористуванні	

